

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja do konca sočega leta 2 gld.
Naročnino in dopise sprejema začasni odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. II. V Mariboru 5. novembra 1874. Letnik II.

Perva štajerska deželna učiteljska konferenca.

(Konec.)

Pogovor o učnih načertih vlekel se je cela dva dni. S pravim dnevnim redom se je moglo še le tretji dan začeti. O prvi točki, namreč o „strokovništvu“ v narodni šoli po novih načertih je najpervo spregovoril učitelj Glauz iz Gradca. Ta govornik je bil v principu za zistemo razrednih učiteljev v narodni šoli, zlasti na nižjih stopinjah; vendar je priporočal, da naj se na 6-, 7- in 8razrednih šolah v poslednih razredih vpelje tudi zistema strokovnih učiteljev, t. j. za nekatere predmete narodne šole naj bodo posebni, v dotičnih predmetih dobro izobraženi učitelji.

Na dalje govoré učitelji: Bischof, Preining in Strache contra, Habjanič in Robič za strokovno zistemo, dr. Lukas naposled vse razne misli, ki so se v bitstvu vjemale, tako-le sestavi: V narodni šoli ima pred vsim zistema razrednih učiteljev veljati, le za silo, t. j. takrat, kedar razredni učitelj nej zmožen katerega predmeta, ima se vpeljati po sklepu lokalne učiteljske konference tudi strokovniška zistema toliko, kolikor je treba. —

O domačih nalogah je govoril Lapanje. Izrazil se je na kratko o tej znanem, že mnogokrat pretresovanem vprašanji tako, da se vsled novih načertov le toliko zarad nalog spreminiti more, kolikor bodo učenci v šoli pri indirektem podučevanji več nalog izdelovati morali. Zavoljo tega predlaga, da bi se učitelji tega principa deržali: Kolikor več nalog in več dela imajo učenci v šoli, toliko manj naj jim učitelj za dom naloži, in nasprotno. O tem vprašanji so še govorili: Preining, Habjanič, Bohm in dr. Lukas.

Zastran tedenske knjige predlagal je Preining 1 formular; ta se je izročil odseku peterih udov v pretres, Jamšek je poročal o mnenji odseka. Sprejelo se je, da se za vsak razred piše poseben tednik (Lapanje je predlagal za vsak oddelek, ker bode sicer učitelj sam za oddelke knjigo prečertovati moral), in da se tednik v smislu § 33. uč. reda še le po dokončanem tednu piše; tukaj tedaj nej obveljala misel mnogih okrajnih šolskih nadzornikov, da bi se tednik za en teden naprej pisal. Tudi nej obveljal predlog odsekov, da bi se za slovenski in nemški jezik na slovenskih šolah posebne rubrike delale. Temu je nasprotoval Robič. Obveljal pa tudi nej predlog odsekov, da bi se direktno in indirektno podučevanje posebej zaznamovalo.

O nemških knjigah je poročal učitelj Beyer v imenu odseka, za to izvoljenega. Nasvetoval je več knjig, katere naj bi se v prihodnje rabile. O poročilu zastran slovenskih knjig in sploh zastran knjig na slovenskih šolah prinesemo prihodnjič poseben članek. —

O disciplini je govoril najpervo nadzornik Rehaček iz Gradca, ki je strašno černo slikal slabo disciplino in samo izjeme našteval in o samih največjih „lumpih“ med šolsko mladino pripovedoval. Govorili so še po tem učitelji: Glauz, Preining in Habjanič. Ta je nasvetoval, da se sestavijo ustrašovalna pravila, katera naloga se je izročila stalnemu odboru deželne učiteljske skupščine.

Naposled imamo še raznih samostalnih predlogov omenjati. Ti predlogi so bili pismeno stavljeni; predno so pa prišli v obravnavo, moral jih je stalni odbor odobriti.

1. G. Šmidinger od Velike nedelje je stavil predlog, da se vse šolske postave v slovenskem jeziku izdajo. (Sprejeto.)

2. G. Petz je predlagal, da naj deželni šolski svet nepotrebno revidiranje pobotnic od strani krajnih šolskih svetov odpravi. (Se sprejme.)

3. Taisti gospod predlaga, da naj se na to dela, da bode deželni zbor odpravil ono postavno določbo, po kateri se starejšim učiteljem 4 službena leta samo za 3 všttevajo. (Sprejme se.)

4. G. Bischof nasvetuje, da se dajo za strokovniške govore pri okrajnih konferencah nagrade. (Pade.)

5. G. Freydl iz Gradca se poteguje za enake počitnice na narodnih šolah, kakoršne so na srednjih šolah. (Ne sprejme se.)

6. G. Rehaček iz Gradca želi, da bi deželni šolski svet velike risarske predloge izdal. (Se odobruje.)

7. G. Nerat predlaga, da bi deželni šolski svet odpravil tiste šole za keršanski nauk po kmetih, katere imajo duhov-

niki po leti po 2 krat ali večkrat na teden med šolskimi urami. (Obvelja.)

8. G. Sernec in Lapanje predlagata, da bi se tudi učiteljem na enorazrednih šolah dajale opravilne doklade. (Sprejme se.)

9. Lapanjetova predloga, 1) da bi deželni šolski svet izdal „opravilni red“ za lokalne konference, 2) da bi se učenci brez odpustnih spričeval ne sprejemali v službo, nejsta bila od stalnega odbora priporočena.

10. G. Bauer želi, da bi se na vseh šolah šolsko leto hkrati končavalo. (Nej bilo sprejeto.)

Z „živio- (hoch-) klici“ na cesarja, učnega ministra in deželni šolski svet ter na predsednika sklene se prva štajerska deželna učiteljska konferenca.

O šolskih knjigah za slovenske narodne šole.*)

Pri deželni učiteljski konferenciji v Gradci, Ljubljani in Celovci je bil pogovor tudi o šolskih knjigah za slovenske šole. To je bilo za slovenske učitelje pač najvažnejše vprašanje pri teh zborovanjih. To vprašanje pa se na vsak način le v soglasji z drugimi slovenskimi učitelji rešiti more, ki stanujejo na Kranjskem, Koroškem in Primorskem. C. kr. založba šolskih knjig na Dunaji izdava že zdaj ene in iste slovenske knjige za narodne šole po vsem Slovenskem.

Bili bi torej nepotrebni stroški in nepotrebna škoda, ako bi se za razne slovenske dežele tiskale razne šolske knjige. Slovenci imamo en književni jezik, torej zadostujejo tudi ene knjige za vse slovenske narodne šole. Kdo pa naj takošne knjige izdela? Kako naj bodo take knjige sestavljene in kaj naj obsegajo, da bodo zadostovale terjatvam šolskih postav in raznim potrebam narodnih šol po vseh slovenskih krajinah? Poedina učiteljska konferencija, bodisi štajerska, koroška, kranjska ali primorska utegnila bi to pitanje enostransko rešiti. Zarad tega bi mi v tej stvari tako-le svetovali: Vsaka poedina deželna učiteljska konferencija naj bi gledé na naš predlog temeljito presenovala to preimeno stvar, naj bi odločno izrekla svoje mnenje in želje v zadevi šolskih knjig, a končno pa volilo 3—5 veljavnejših, izvedenih učiteljev v „odbor za sestavljenje slovenskih šolskih knjig.“ Ta odbor, v kateremu bi torej učiteljstvo vseh slovenskih dežel zastopano bilo, naj bi prevzel to-je nalogo: 1. Temeljito pregledati sedanje šolske knjige; 2. nasvetovati, katere izmed njih naj se ohranijo za daljno rabo;

*) Ta spis je bil dogotovljen uže pred deželnim konferencam, kakor se iz njegovega obsega vidi, vendar se nam zdi še primeren za objavo.

3. katere sedanje knjige naj se popravijo; 4. koliko in katerih novih knjig je treba. Ta odbor naj bi imel pravico, da se po potrebi pomnoži še z drugimi strokovnjaki v literaturi slovenskih šolskih knjig.

Kedar je odbor rešil navedena pitanja, iti mu je na delo. Delo naj si pa med seboj razdeli, naj se volijo odseki za posamezne knjige po sposobnosti odbornikov. Ni vsak zmožen za vsako delo. Treba bode odsekov: za slovniške (jezikoslovne) knjige, za računske knjige, za knjige realističnih predmetov itd. Treba pa bode še popred vprašanje rešiti, ali naj bodo za realistične predmete posebne knjige ali ne itd.

Ta odbor naj bi se shajal v Ljubljani, kjer je pač središče vseh slovenskih dežel. Ker bode več zborovanj treba, bode pač dolžnost deželnih šolskih svetov, da te odbornike primeroma nagradi. Želeti bi pa pred vsem bilo to, da bi izvoljeni odbor v istini deloval in slovenske šole v kratkem razveselil z novimi knjigami, katerih tako živo potrebujejo, kakor riba vode. Naj bi ta odbor ne pomenil odlajšanja stvari, kakor se to v parlamentarnih običajih le prepogosto zgodi.

Katerih knjig pa potrebujemo za naše slovenske šole? Pričnimo pri poedinih naukih za narodne šole. Za veronauk nam nej skerbeti. Drugi predmet naših šol je slovenščina, čitanje, slovnica, spisovanje (pravopisje, spisje). Za čitanje potrebujemo v 1. razredu dobro „Abecednico“, v vseh drugih razredih pa trebamo dobrih beril (čitank), katerih moramo imeti najmanje troje. Ne moremo se tukaj spuščati v obširno kritkovanje sedanjega „Abecednika“, sedanjega „Pervega“ in „Druzega“ berila. Toliko pa je gotovo, da vse te knjige za zdajne terjatve malo ali nič ne zadostujejo, in podučevanje mnogo otežujejo, ker obilo tvarine tu manjkuje, katero mora učitelj vsled novih šolskih postav predavati.

Za slovensko slovnico imamo dvoje knjig. Praprotnikovo slovensko slovnico in „Slovensko slovnico z naukom o pismih in o opravičnih sestavkih.“ Oboji knjigi ste namenjeni za narodne šole, in še dovolj zadostujete, torej nej še nujne potrebe za slovensko slovnico. Za slovensko spisje imamo Praprotnikovo spisje in to, kar je v oni slovnici iz c. kr. založbe o slovenskem spisji. Tudi to bi še po večjem zadostovalo, da si ne popolnem. Prestopimo k nadaljnim predmetom naše šole. Tu imamo računstvo. Zastran računstva smo hvala bogu preskerbljeni z dobrimi Močnikovimi računnicami, katere bodo vsled njih izvrstnosti gotovo dalje časa zadostovale. Najvažnejše so pa knjige, katere se vsled novih šolskih postav tako zelo potrebujejo za realistične predmete.

Tu imamo zdaj predmete, kakor: zemljepisje, zgodovina, prirodopisje, fizika, kemija, geometrično oblikoslovje, in kot po-

seben del prirodopisja, razne panoge kmetijstva, n. pr.: živinoreja, sadjereja, čebeloreja, vinstvo, svilarstvo itd.

Novi učni načerti imajo v zgornjih razredih za realistične predmete posebne ure odločene, ti predmeti so torej več ali manj samostalni. Temu dosledno bi tudi bilo, da imajo učenci za te nauke posebne učevne knjige. Teh misli je bilo tudi mnogo pisateljev, ki so razne take knjige za narodne šole izdali.

Večina boljših pedagogov pa ne misli tako, marveč odobruje načelo, da ima vso gradivo za realistične predmete v dobrih čitankah uversteno biti. To načelo tudi mi odobrujemo za pravo in to načelo bi priporočevali pri sestavi novih slovenskih beril. (O tem imamo zdaj postavne določbe v ministerjalnih učnih načertih. Ur.)

Zgodovina v narodnej šoli.

(Janko Žirovnik.)

VII.

(Nekoliko o gerškej religiji.)

(Dalje in konec.)

Preidimo še nekoliko k gerškej mitologiji. Mislili so si Gerki, da je bil začetek vsega sveta Kaos, iz kojega je nastala Geja (zemlja) in temni Partaros. Ko je iz Kaosa nastal Erebos (tema breznov) in Niks (noč) in iz teh zopet često druga bitja Aeter in Hemera, je tudi Geja rodila Urana, prihodnji sedež bogov. Geja je rodila v zvezi s svojim sinom Uranom tudi Pitane, ki so bili reprezentantje različnih naravnih prikaznij, in Kiklope, ki so imeli vsak po 50 glav in po 100 rok. Urana pa je bilo strah svojih otrok in radi tega jih je vergel nazaj v naročje zemlje. To ravnanje pa Gejo jako užali in radi tega pozove Pitane, naj se maščujó nad njenim soprugom. Vendar si tega nihče nej upal razen zabitega Króna, ki je pretepel svojega očeta in ga pahnil s prestola. Uran je klet svoje otroke in je prerokoval Kronu isto osodo. In Kronos se res nej dolgo veselil vlade. Njegova sestra Reja mu je rodila tri hčere: Hestijo, Demeter in Hero in dva sina Hades-a in Poseidona-a. Kronos je pa menil prerokovano osodo s tem odverniti, da je vse svoje otroke po njih porodu — požerl. Ko je bil tretji sin Cevz rojen, ga skrije Reja na otoku Kreti, kjer so ga varovali Koribanti in mu stregle nimfe in ga redile z mlekom koze Amalteje. Kronu pa je dala v povoj zavit kamen, mesto otroka. Cevz je kmalu dorastel in pripravil očeta, da je dal njegove brate in sestre nazaj. Kmalu pa se Kronovi otroci upro svojemu očetu pod vodstvom najmlajšega Cevza. Kronidi so se vojskovali s gore Olimpa, dočim je Kronos sè svojimi Pitani zavzel

goro Otris. Dolgo nej bil boj odločen. Konečno je vendar Cevz premagal s pomočjo Kiklopov svoje nasprotnike in vergel Pitane v Paitar ter jih dal povezati; Kronos je od tačas vladal mertve pinake.

Zmagovalci so praznovali zmago z igrami in si delili potem vlado tako, da je bil Cevz vladar nebes in poleg tega glava vse rodovine, Poseidon je bil vladar morja in Hades mertvih. Tem bratom je neutralna ostala zemlja in na gori Olimpu je bilo njihovo in drugih božanstev zbirališče. Glavnih božanstev je bilo pozneje dvanajstero in sicer: Cevz, Hera, Pozeidon, Demeter, Hestija, Apolon, Artemida, Hermes, Ares, Hefestos, Afrodita in Atena. Stanovala so v sijajnih zlatih palačah (katere je naredil Hefestos), jela ambrozijo in pila nektar. Toda Geja nej mogla pozabiti, da so bili Pitani kaznovani in radi tega se zveže s Tartarom in porodi Tifona, strašno bitje, ki je imelo 100 glav, ki so ob enem zvižgale in tulile. Če bi se bila ta zver razvila, ne bilo bi je mogoče premagati. Cevz hoče to zver še predno se razvije ugonobiti in začne pošiljati strele vanjo v tacem številu, da je morje vrelo in so se gore tajale. Nazadnje se mu vendar posreči, da z nebeškim žarkom popolnoma oslabi Tifona ter ga verže v Tartar nazaj. Tifon se zveže potem z Ehidno in ta porodi peklenskega psa Kerbera, njegovega brata Ortra in grozovito lernejsko kačo.

Kako da je človeški rod nastal? so se Gerki le malo brigali. Herod pravi, da je vse mati — zemlja rodila. Sploh so pa mislili Gerki, da so prvotno ljudje živeli v raji ter občevali z bogovi in ž njimi obedovali. A gostje (ljudje) so se preveč šopirili in tako je omerznilo vse prijateljstvo med jimi in bogovi. Se celó nagajali so posamezniki bogovom in so zato tudi dobili zasluženo kazen. In človeški rod se je s časom tako izpridil, da ga je Cevz sklenol uničiti in sicer z vodo, ki je preplavila vso zemljo. Le Denkalion z svojo ženo se je rešil, Cevz mu je sam naznanil svoj sklep in ga svaril, naj si naredi barko, da si otme življenje.

In ko je bila voda upála, je ostala barka na gori Parnasu. Cevz pa je želel, da bi se zemlja berzo obljudila; isto tako Denkalion. A bilo je nemogoče to po navadnem naravnem potu doseči. Radi tega popita Denkalion boginjo Artemido za svét in ta mu veli, naj meče sè svojo soprugo materne kosti za sé. To se mu je zdelo nemogoče. Vendar si konečno reši zastavico tako, da je mati njegova: zemlja in materne kosti: kamenje. Napravita se torej sè soprugo na delo in glej! iz denkalionovih kamenjev so nastali možaki in iz onih njegove sopruge (Pyrrha) ženske. In sedaj sta imela dovolj družbe.

Denkalion je bil bogovom jako hvaležen ter je postavil

perve altarje dvanajsterim glavnim božanstvom. Pozneje je soproga njegova tudi sama rodila sina Helena in ta je imel sine Wol-a, Dor-a in Ksot-a. Posledni je imel sina Jon-a in Ahej-a. In s temi imeni se uže pričue dauti o gerškej zgodovini.

Čuli smo uže, da je bilo pri Gerkih dvanajstero glavnih božanstev. Ogledujmo si jih nekoliko, koliko baš pripušča prosto spisovanje.*)

Cevz je bil kralj bogov in torej tudi gospod nebes in zemlje. Njegova sestra in ob enem soproga je bila Hera, kraljica nebes in zemlje. Cevz je baje k jej zahajal preje v podobi kukovice in jo je stoperv vzel po padu Krona. Hera je bila pokroviteljica zakonov. Toda njim zakon nej bil posebno uzoren. Hera se je rada utikala v vladne zadeve, kar je ujezilo Cevza. Celo tepel jo je Cevz. Posebno je bila pa Hera jako ljubosumna, ker je imel Cevz veliko ljubic na zemlji, in se je nad jimi tudi jako maščevala. Tako n. pr. je očarala sè svojo lepoto Cevza. A Hera jo je spremenila v belo kravo in jo izročila v varstvo velikanu Argos-u, ki je imel sto očij.

In ta jo priveže na paši k drevesu. A kmalu pošlje Cevz zvitega Herma, ki je tako lepo godel Argu, da je zaspal in Hermez mu je odsekal glavo. Hera dene potem argove oči na pavov rep in pošlje kravi brenčeljna, ki jo je tako grizel, da je postala besna in preletala veliko dežel. Na zadnje se vendar ustavi v Egiptu, kjer jej da Cevz prejšno podobo nazaj, in se spoji z boginjo Nila.

K hčeri tebanskega kralja Kadma je Cevz zahajal v človeškej podobi. A Hera je bila ljubosumna in se spremeni v amo hčere Semele ter jo svari, naj se varuje, da je ne bode zapeljal navadni človek. In res Semela prosi Cevza, naj pride prihodnjič k njej v svojej pravi podobi. Vse Cevzovo pregovarjanje je bilo brez uspeha. In ko drugi den Cevz stopi v svojej krasoti in z bliskom obdan v sobo, je reva zgorela. Le malega dečka, kojega je nosila pod srcem, Cevz reši ter ga do rojstva skrrije v svojem ledji.

Zadnja Cevzova svetna ljubica je bila Alkmena, s kojoj je imel Herakleja, ki je moral pred Hero jako veliko prestati.

Sicer je pa Cevz še k drugim zahajal in sicer v raznih podobah (n. pr. v podobi zlatega dežja, v podobi gosi i. t. d.), koje pa nej pregajjala njegova soproga.

Pozeidon je bil vladar na morji in ob enem vseh voda.

Demeter je bila cevzova sestra in boginja poljedeljstva.

*) Č. č. čitatejsem, ki želé natančneje informirati se o gerškej, rimskej, egiptovskej in indijskej mitologiji priporočam „Illustrirte Mythologie von Dr. Hermann Göll“ ali pa od „Petisens-a.“ Perva se dobiva v Lipsiku pri Otto Spamer-ji in druga menda tudi Pis.

Hestija je bila tudi Cevzova sestra in boginja ognja ter pokroviteljica domačega ognjišča.

Apolon je bil bog pesništva, godbe in vedežvanja; radi tega so pa najbolje sloveli jegovi orakeljuni.

Artemida je bila boginja lune in pokroviteljica lóva.

Hermes je bil sploh bog kupčije in poleg tega tudi bog tatov.

Ares je bil bog vojská.

Hefestos je bil sin Here, kojega je rodila brezi, da bi bil k njej Cevz zahajal, ker mu je hotela dokazati, da je tako mogočna, kakor on sam (Cevz). Hefestos je bil bog ognja in pokrovitelj vseh rokodelstev, koja so trebale ognja.

Afrodita (Venera) je bila prvotno boginja ljubezni in je postala pozneje boginja ljubavi in vseh jenihi slastij. Poleg tega je pa bila tudi pokroviteljica zakona.

Ares je bil bog vojska, a sem ter tja tudi pokrovitelj poljedelstva ter domačih živalij.

Atena je bila Cevzova hči. Cevz je kljuboval svojej soprugi in je sam rodil Ateno iz srede svoje glave. Ona je bila boginja modrosti in pokroviteljica znanostij in umetnostij.

Poleg teh dvanajsterih glavnih božanstev je pa bilo še veliko število podrejenih, ki so deloma bila sluge glavnih ali pa so reprezentovala njih posamezne moči.

Tako so torej imeli Gerki božjo državo, koja sta jima ustvarila njih prva pesnika Heziod in Homer v svojih poezijah.

Pogled v zemeljno notranjost.

(Dalje.)

Pri naših kemičnih izkušnjah vidimo, da vsako urno kemično zedinjenje dela vročino. Tako je morala tleča zemlja na kroglu vsa skozi goreti. Elementi so se združili v take spojine, ki so mogle biti pri oni visoki temperaturi. Plini so delali ozračje, ki je kakor krilo obdajalo terše zemeljno jedro in vánj so puhteli prvi mnogoterih hlapnih spojin, ki v oni vročini nejsó mogle biti niti v tekočem niti v trdnem stanu. Vse sedanje morje je bilo tedaj vodena para, zemlja pa je bila mehko žareče jedro, in okoli nje je stal jako velik, prav gost parokrog. Toda čedalje več toplote v neizmerno nebo pošiljajoča ognjena kroglu se je sčasoma shladila, posebno na poveršji. S tem je bil storjen začetek zemeljne skorje, katera je sedaj ložje naraščala, ker je bil odstranjen neposrednji upliv notranjega žara, da so se mogle kot pari v parokrogu bivajoče sestave vsaj nekoliko sesedati na zemljo kot tekočine. Organskega življenja tačas nij moglo biti. Skorja je še bila prevročá, da bi bile rastline mogle poganjati korenine ter rasti, živali pa brez rastlin ne mogó živeti. Pri zemeljaem podobovanji vidimo delajoči dve

moči, kemično sorodnost in težo, zdaj prvo, zdaj drugo posebej, zdaj obe skupaj. Vsled teže so silila gosteja telesa nižje. Ako bi bilo podobovanje ostalo pri tem, moralo bi biti zemeljno poveršje precej enolično, toda zemlja nej taka. Razdiranje jej je dalo drugačno obliko. Sterdivša se zemlja, skerčila se je, je razpokala tako kakar še sedaj vidimo, da ilovata tla razpokajo v vročini, in siloma je stiskala vedno ožja prihajajoča zemeljna skorja skozi razpoke tekočo maso iz sredine. Dalje se je voda vrinila v špranje, jih s svojo razmočilno močjo razširila vedno bolje in prišla je prodersa skorjo vanje. Glejmo zemeljno poveršje po teh dogodjajih. Iz kviško vzdigujenih krajev zemeljne skorje je odtekla voda v nižje ležeče, prikazala so se tla in tu imamo terduino ali suho zemljo, okoli nje otoke in morje.

Terdnina zložena je nekoliko iz skladastega kamenja, nekoliko pa iz sterjene mase, ki je vèn privrela in ki jo vidimo kot neredno mašino kamenje v hribih, na katere se naslanjajo privzdignjeni skladi. Špranje, ki so se napravile sem ter tje, napolnijo se z mehkim kamenjem ali z rudnino ter postanejo rudniki.

Hribovje te prve dobe nej bilo previsoko in morje ne pregloboko. Kjer nej voda stala, perhnela je zemlja in pokrila se je z rastlinami in pač precej ob enem se je mogla razviti živalstvo. Ker je pa zemeljna skorja tačas bila še tenka, morali sti zemlja in voda imeti višjo temperaturo; zato so mogla najpred samo taka živa bitja nastopiti, ki morejo prestati v takih razmerah.

Koliko časa je po tej prvi revoluciji ostalo v tem stanu, ki ga je dosegla, ne vemo. Reči pa smemo zlasti glede na sedanje dogodke, da so se večje premembe veršile nenavadno počasi in da jih moremo meriti le po perijodah, ki štejejo veliko tisoč let. Gotovo pa je, da pri oni prvi premembi zemlja nej ostala. Sledila je prekucija za prekucijo zaporedoma, se ve, da čez dolgo časa. Sledeča je vselej potrebovala manje časa, čem debeleja je med tem postala zemeljna skorja, čem kasneje se je tedaj shladila in zadosti skerčila, da je mogel strop na novo pretergati, dalje čem težje je voda prihajala vanjo. Sploh nej nikedar bilo pravega miru, ampak vedno premikanje in razvijanje, kakoršno v obče tudi vidimo v zgodovini človeškega rodu zraven nastopa znamenitih oseb in dogodeb. Kajti še dandanes, ko smo uže daleč od onih velicij revolucij in se nam gotovo nej bati, da bi se ponovile, lahko čutimo počasni vspeh tiho pa neprenehoma delajočih močij, ki se nam sicer nezatne zdé, pa neprestano spreminjajo zemeljno poveršje. Take so perhnenje in izmivanje, ki se godi po naših gorah, katerih groblje se vozi samo v doline in morje kot oblovje, prod in grez; vodno razjedanje v morji; počasno vzdigovanje in nižanje nekaterih ozemelj in obrežij; nastanje kovalnih grebenov, sotišč i. t. d.

Zlasti se vodi pripisuje jestveno kemično prestvorivni

upliv na veliko in na debelo zloženo prvotno kamenje. Terdi se, da je bila ta voda nasitena z ogljeno kislino in tako v stanu razmočiti apnenato kamenje, da je imela v sebi razmočeno kremenovo kislino, kar jej je pomoglo delati silikate podobe povsod, kamor je prišla.

Kakor je očitno, moremo v vsi zgodovini stvarjenja zemeljne skorje iskati ravnotežnost. Dosegla jo je, ko se je zemlja tako ohladila, da so solnčni žarki popolnoma nadomestili toploto, katero je sama izhlapila. Dalje se nej mogla ohlajati, torej se tudi skorja dalje skerciti in s tem nje obseg še bolj zmanjšati nej mogel. Ako bi se pa bil, morala bi se bila tudi zemlja hitreje verteti, okoli svoje osi. Iz natančnega astronomičnega pozorovanja pa vémo, da se dnevna dolgost uže 2000 let nej premenila za stoteri del ene sekunde, da se torej tudi zemeljni obseg nej od tega časa prav nič več spremenil.

Vsaka perijoda se je s tem končala, da so se zemeljne razpoke in špranje zamašile, nekoliko zaradi ohlajenja in skercenja notranje gmote, nekoliko po vnanji naplavi grezi ali drugih snovij. Na nekaterih krajih se je to zgodilo v večji, v drugih v manji meri. Kjer so se špranje zaperle manje, ondi je pozneje notranja gmota delala nove preride.

Ali še po dokončanem zadnjem splošnem vzdigovanji nejso se še popolnoma zaperle na noter segajoče špranje. Na nekaterih krajih, kjer so bile prav široke, ali kjer je debelo kamenje zapustilo luknje med seboj, ohraniti so se mogle posamne votline do danes, nekoliko podobne dimnikom vodečim iz verh strehe noter do ognja.

Take votline zemeljne skorije zovemo vulkane. Njih lastnosti in učinki, ki se nam še sedaj kažó, znani so nam ter si jih lahko razkladamo. Ako bi bile popolnoma prazne, pogledali bi lahko v goreči zemeljin drob. Toda njih votlina in žrelo zapro se z ohlajenim in sterjenim kamenjem, z lavo in družimi vulkanskiimi stvari. To menenje o zemeljni notranjosti nam pa poterjújó zraven vulkanov tudi znane strašne prikazni — potresi. O največjih vulkanih v Evropi, n. pr. Vezuv, Aetna in Stromboli na Italijanskem in Islandskem je gotovo uže kateri kaj slišal, mej katerimi je Hekla najimenitniši. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Minola kranjska deželna učiteljska konferenca in deželni zbor) sta pokazala, v kako velike zmešnjave je kranjsko učiteljstvo zabredlo. Sklepi deželne učiteljske skupščine so vsakega osupnili. — Vso avstrijsko učiteljstvo se je izreklo proti nameri nekaterih puhloglavcev, ki bi radi videli, da bi se vso šolstvo državi izročilo — le kranjsko učiteljstvo, je vendar sklenilo, prositi za „državno suktnjo.“ — Vsi liberalni možje, vsi umni pedagogi so za to, da naj se

pri imenovanji učiteljev ozira na želje občin — samo „elite“ kranjskega učiteljstva, kakor imenuje vlada deželno konferenco, je za to, da se vsa pravica občin (krajnih šolskih svetov) pri imenovanji učiteljev jim odvzame, in da se ta pravica ne oziraje se tudi na okrajne šolske svete izroči — deželnemu šolskemu svetu, ki je še celó sedaj na Kranjskem po svoji večini nemškutarsk. — Pa kako „kranjski pedagogi“ motivirajo to svojo prošnjo, to je pa že „unicum.“ Rekó, da po sedanjih postavah nej mogoče učiteljev zaradi „disciplinarnih pregreškov“ predstavljati; želé torej, da bi vlada učitelje pogostoma kaznovala in je prestavljevala. Bog daj pamet takim zaslepjenim š.!*)

Zdrava pedagogika že od nekdaj uči, da se ima tuj jezik na podlagi materinščine učiti. Po tem načelu so spisane tudi naše „nemške slovnice.“ Toda „kranjskim“ učiteljem tako načelo ne velja več. „Nemščina naj se uči z nemščino“ — to je njih novo geslo; zavoljo tega so tudi sklenili, da se imate „perva in druga“ slovnica deloma, „tretja“ pa popolnem ponemčiti. —

„Kr. Lehrerverein“, društvo kranjskih nemškutarskih in nemških učiteljev, prosilo je narodni deželni zbor za povišanje plač. Uže naprej se je čulo, da je to prazno delo od „Lehrervereina“, kajti krajski deželni poslanci slovenski in nemški bodo zaradi ubožstva dežele ne radi plač povišali. Narodna večina pa prošnjo tega nemškutarskega društva uže iz svojega stališča uslišati nej hotela. — Še s večjo nevoljo in ostrejšo kritiko na deželno konferenco in na „Lehrerv.“ pa je odvrгла namero, da bi se imenovanje učiteljev kar deželnemu šolskemu svetu izročilo. — Vsi ti dogodki morajo biti za kranjsko učiteljstvo podučna skušnja. S svojo nemško politiko ne bo ono nič doseglo, na Kranjskem uže ne, razen nekaj sramote. (Glej „Freie päd. Blätter“ na Dunaji, ki so se kaj slabo izrazili o kranjskem učiteljstvu.) — Vendar se bode moral tudi deželni zbor udati, če bode hotel imeti na Kranjskem kaj učiteljstva, bodi si slovenskega ali nemškutarskega, kajti teh žalostnih razmer je sicer tudi deželni zbor mnogo zakrivil.

Iz Kranjskega. (Prečudne šolske razmere.) Iz Turškega mi piše prijatelj: Srečni ste pač v Avstriji, ko imate lepo urejeno šolstvo, ko imate nove šolske zakone, po katerih mora vsak kraj svojo šolo in svojega učitelja imeti, in ondi, kjer je mnogo otrok, jetudi po več učiteljev. Srečno je Vaše učiteljstvo, ki redno dobiva svoje dohodke, in ki se vsled pravičnih svobodnih postav tudi svobodno giblje. So pa tudi pri Vas učitelji omikani, značajni in strogo spolnajoči svoje lepe dolžnosti. Kako je pa pri nas žalostno!? Navésti Vam hočem samo en žalostni izgled, epo šolo, in take so skoro vse. Ne daleč od našega glavnege mesta sta dva velika kraja z mnogimi manjšimi seli, ki štejejo vse skupaj od 4000—5000 duš. Otrok za šolo je pa tudi od 400—500, mej njimi je tudi mnogo gosposkih in meščanskih otrok, kajti pri nas se je več gospode, uradnikov itd. naselilo. —

*) Da so bili pri konferenci samo Slovenci, vendar so razen gg. Borštnik, Zarnik, Stegnar vsi nemški govorili; dober slovenski govor g. Zarnika o šolskem obiskovanji priobčimo prihodnjič. Ured.

Oba ta dva kraja imata pa za tako veliko število otrok le eno šolo in le enega učitelja. Težko delo torej za učitelja — malo koristi za učence. A ljudje učitelja še plačevati nejsó hoteli. — Čul sem, da skozi 3 leta nej dobival plačila. — Zakaj pa ne? Ali so ljudje tako revni ali tako nemarni? Ne vem, kaj je temu vzrok. Morebiti ga je naša gosposka čertila, ker je bil — Slovan. Kako se je pa vendar preživil s svojo veliko družino? Ker pri nas nej drugih sposobnih moči, prevzel je on pošto in jo oskerboval, poleg tega je pa tudi duhan (tabak) prodajal. Mislil si je „Hilf was helfen kann — da se le živi.“ Sicer mu je bil pa tudi glasoviti latinski pregovor dobro znan, in s tem se je tolažil. Bil je pa menda tudi občinski tajnik. — Nej imel še dosta rev, ko mu še večja nevarnost preti. Naš cesar si izbere družega šolskega oglednika, mnogo ostrejšega od prejšnega, ki je imel nalogo, a tudi veselje, posebno na naše slovanske učitelje pritiskati, Ta pride tudi omenjenega učitelja nadzorovat. Ker je imel učitelj mnogo postranskega posla, nej mogla njegova šola v popolnem redu biti. Nadzornik stopi kar nenadoma v šolo. Učencev še nej bilo v šoli. Na šolski mizi pa najde nadzornik: nekaj slovauskih časnikov, smodk in černo kavo, katero mora učitelj piti, da v šoli ne zaspi, kajti po noči mora pošto oskerbovati in pisati za občino. —

Nadzornika vse to hudo razkači, in to tem bolje, ko učitelj nikakošnih uradnih spisov imel nej, niti zapisnika, niti razrednice, kratko rečeno: nič.

Nadzornik se ves nevoljen poverne v glavno mesto, kjer naznani vse šolski gosposki. Skoro je bilo sklenjeno, prestaviti moža v drug kraj Turčije, kjer bi ne mogel imeti toliko postranskih prisluzkov, kjer bi torej moral za kazen s svojo družino straditi. — Toda naš slovanski učitelj je zvit, kakor Slovani sploh. Mislil si je: Če postanem Turčin, gotovo se mi ničesar žaliga storilo ne bo. Nekega dne pridejo v te kraje nadzornikovi prijatelji — Turčini — na sprehod. Naš učitelj se hitro ž njimi seznaní, priterjuje njihovim načelom in se ž njimi — pobratí. Ti njegovi novi pobratimi so ga potem zagovarjali pri nadzorniku in pri drugih vele možih in naš poturčen slovanski učitelj nij bil prestavljen, postane marveč še celó definitivén, kar pred nej bil, in to je postal menda še brez potrebnih spričal. — Kaj ne, dragi prijatelj, kaj tacega pri Vas mogoče nej? (Mi smo pa čuli, da se je baš letos tudi na Kranjskem nekaj enacega dogodilo?)

Pis.

Iz savinjske doline. (Določbe o podučevanji v nemščini) na slovanskih šolah smo brali pri nas z veliko nevoljo. To velja toliko o vladinih, kolikor o onih, izdelanih od dotičnega odseka v deželni skupščini. Kako naj se na enorazrednih šolah v nemščini podučuje, ko je še v drugih predmetih večkrat kaj slab vspeh, ko je šolsko obiskovanje še tako neredno? in če je pa tudi redno, je šolska izba dvakrat prenatlačena! Nikdar nejsmo pričakovali, da bodo slovanski učitelji nemščino na enorazrednih šolah zagovarjali, najmanj smo pa tega od g. Lapanja pričakovali. —

Jako malo so se naši zapostniki v Gradci tudi s tem učiteljem prikupili, da so za to glasovali in celo predlagali, da bi se po Slovenskem

zavoljo nemščine uro na teden več podučevalo, kakor je predpisano po splošnih učnih načertih. Hvalovredno je bilo tedaj od g. Kropčaja, da se je zaradi preobloženja učiteljev, potegnil rekoč: „Večkrat se je v tem zboru danes poudarjalo: Ne preobložujte otrok! Mislim, da se zastran slovensko-štajerskih učiteljev tudi mora reči: Ne preobložujte učiteljev!“ Dostavek uredništva. Slovenski odsek je res skoro predaleč šel s svojim predlogom; storil je pa to v tej nadi, da bo tudi vlada take predloge sprejeti mogla, ker je mislil odsek, ba bi se vlada morda še bolje razjezila in še več nemščine slovenskim šolam natvezila, ako bi odsek od vladnega predloga nič ali premalo sprejel. Sicer bode še čas in prilika pri okrajnih učiteljskih konferencah o tem govoriti, in takrat se potegnite — za pravično stvar in za zdravo in pametno pedagogiko!

Iz Notranjskega. (Učiteljske plače in kranjski deželni zbor.) Govorilo se je uže o slabem materialnem stanju kranjskih učiteljev v št. 8. „Slov. učitelja.“ Omenjalo se je, da s tako plačo nej lahko izhajati izobraženemu človeku. Glede na to pa, da je Kranjska v istini revna in uže z davki preobložena dežela, se je nasvetovalo, naj bi se kranjski dež. zbor obernol do države, naj ta pomaga. A kranjski učitelji so si mislili stvar drugače. Radi tega so se zaupljivo obračali k svojim nemčurkim vodjem, ki so jim vse obljubovali, a dati jim nič ne mogo. Kranjski učitelji so pozabili, da so „Sini majke Slave“ ter so za svojimi vodji nastopili pogubno pot ter se svojimi netaktnimi koraki užalili vsacega poštenega Slovenca ter prišli mej narodom ob vse zaupanje. (Ne vsi. Ured.)

Nej čuda tedaj, da se čujó jako čudne pripovedke o njih; nej čuda tedaj, da so prišli najmanje za en par decenij ob ves kredit., (Bo že bolje. Ured.) kojega so še imeli.

Kranjskim učiteljem, oziroma njih vodjem, nej nikakor šlo iz glave zloglasna znojemska peticija za „staatsroek“, kojoj so popustili uže njeni roditelji spoznaje, da je pogubna! A Kranjci so se hoteli še enkrat skazati bolje vladne, kakor je vlada sama, a dobili so — dolg nos — za predpust od vlade same.

Vladni zastopnik je v 9. seji 12. okt. sam dejal, da je dolžnost vlade uzderžavati **samo** srednje šole in univerze. Temu izreku menda nej treba komentara.

V omenjenej seji, ko je šlo baš za povišanje učiteljskih plač, pa je dr. Zarnik prav dobro omenjal, da je dolžnost države narodno šolstvo podpirati, posebno v revnejših deželah, ker ima tudi ona v prvi versti korist, če se narod uči in iz njega dobri državljani rasto. A dr. Zarnik je bil premalo podpiran in mi le obžalujemo, da se nej v tem smislu odposlala peticija na derž. zbor. *)

In če tudi letosi kranjski dež. zbor nej nič povišal plače učiteljem, vendar je za šolstvo mnogo koristnega ukrenil, zlasti z odpravljenjem učnine. Sedaj bodo učitelji dobivali vsaj svoje plače redno, kar prej nej

*) Vendar ne bo to dobrega sadu rodilo, če se bo v zadevi narodne šole dežela zanašala na državo, a država pa zopet na deželo.

bilo in to je uže korak naprej. Kranjskim učiteljem pa svetujem, naj pusté svoje vladne vodje, da se ne bode več tako čudno o njih govorilo in da bodo zopet uživali zaupanje.

Slovstvo.

(Navod o rabi **80** pregibljevih čerk za prvi poduk v čitanju.) [Sestavil in založil Ivan Miklošič, učitelj na c. kr. vadnici v Mariboru.] Te pregibljeve ali premakljive čerke, katere bi vsaka šola imeti morala, in katere še enkrat krajnim šolskim svetom živo priporočamo, obsegajo vse samoglasnike po trikrat, soglasnike po dvakrat in velike čerke po enkrat. V „navodu“ govori g. pisatelj najpervo o raznih metodah čitanja, zlasti o anolitično-sintetični metodi in potem pripoveduje, kako se ima s pregibljevimi čerkami ravnati, tako-le: „Zelo važen pripomoček pri bralnem uku ne gledé na učavo je stavna omara ali stavnica s **pregibljevimi čerkami**. —

Ta ima te prednosti:

1. se da vsaka čerka posebej v roko vzeti in zaradi njene velikosti so tudi mnogoverstni znaki bolj razvidni, tako da se da oblika in ime vsake čerke bolje vpametiti;

2. ponuja sestavljanje in razmikanje otrokom prijetno menjavo, kar je posebno pri začetnikih zelo važno;

3. se otroci sestavljaje iz njih stavke hasnjivo pripravljajo na pravopisje.

Učitelj, ki je svojim učencem pri bralnem uku le nekaj primerno s pregibljevimi čerkami opravljati dajal, jih bode tudi pozneje komaj mogel iz rok dati.

V slovenščini se zaradi velike enakosti celo lahko od pismenih čerk na tiskane čerke in nasprotno preide. Zavaljo tega more analitično-sintetične učave deržeč se učitelj pri vsaki normalni besedi po pismenih čerkah precej tiskane čerke pokazati. Vaje s pregibljevimi čerkami so razne. Po analitično-sintetični učavi razloži učenec najprej besedo in išče sam ali pa kdo drugi čerke, ktere se imajo staviti, ali pa napove učitelj glasove in učenec išče čerke in tudi na robe, ali pa pokliče učitelj toliko učencev, kolikor ima beseda čerk, dá vsakemu eno čerko in veli potem besedo sestavljati. Pri tej vaji se vežejo soglasniki s samoglasniki tako dolgo, dokler so učenci v enakih glasbenih vezanjih izrjeni. Paziti je le treba še na to, da se najprej samoglasnike postavljajo. Kakor hitro morejo učenci nekoliko besed brati, naj se že znane čerke rabijo za sestavljanje novih in med seboj podobnih besed. Med seboj podobne besede so postavim: nit, sit; meč, reč, več; nož, mož; sir, mir, vir; kos, nos, bos; lonec, lovec; muha, ruha, suha itd.

Te besede se imajo na bralni stroj postaviti, da učenci vse premembe lahko vidijo, kterih s pismenimi čerkami ne more doveršiti niti učitelj niti učenec, ki je iz začetka v pisanji navadno nekaj okoren, tako hitro kakor s pregibljevimi čerkami. S tim seveda nočem reči, da se ima pri takih vajah pisanje celo izključiti. Čim večja je mehanična izurjenost

v branji, tim bolj je treba popuščivši pregibljive čerke pečati se na tabli s pismenimi čerkami in čim bolj napredujejo učenci, tim večje je število čerk, ktere se dajo v sestavljanje novih besed vporabiti, tim lažje je tudi sestavljanje med seboj podobnih besed itd.“

(„Nova avstrijska mera in vaga.“) Ta slovenska knjižica od dr. Močnika pride letos uže v 2. natisu na svitlo, kar je znamenje, da Slovenci radi po dobrih domačih knjigah segajo.

(„Peto računic“) od dr. Močnika ravno sedaj na slovensko prevaja marljivi g. učitelj Tomšič v Ljubljani; imeli bomo torej v kratkem petero prav dobrih računic v slovenskem jeziku. Omeniti moramo še to, da se bodo Močnikove računic sedaj po novih načertih uredile.

(„Razmere med staro mero in vago ternovo metersko“) se imenuje mala pa dobra knjižica, ki se dobiva pri Giontini-ju v Ljubljani po 6 kr.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Kot podporna družabnika sta pristopila: g. dr. J. Razlag, odvetnik in državni poslanec v Ljubljani in g. F. Stegnar, učitelj in okrajni š. nadzornik v Ljubljani. — Pravi družabniki so (na dalje) gg: 51. Dragotin Udelj, nadučitelj v Jareni; 52. Vezenšek Venceslav, učitelj v Podsedri; 53. Sirek Sebastijan, učitelj v Slivnici pri Šmariji; 54. Možina Ivan, nadučitelj pri sv. Marku pri Ptuj; 55. Uličar, učitelj v Dobjem; 56. Zupančič Davorin, učitelj pri sv. Štefanu; 57. Volavšek Ivan, učitelj v Brežicah; 58. Vodljak Jakob, učitelj v Sevnici; 59. Boštjančič Ivan, učitelj na Blanci; 60. Šoršak Matija, učitelj na Paki; 61. Cizelj Ignacij, učitelj v St. Ili pri Velenji; 62. Ornik Ivan, nadučitelj v Brežicah. — Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ je imel 27. t. m. v Ormuži malo posvetovanje, o katerem bomo prihodnjič poročali.

(„Slovensko učiteljsko društvo“) v Ljubljani. Vsled poterjenja pravil, prenarajenih pri zadnjem občnem zboru je imel takrat izvoljeni odbor 24. t. m. sejo, pri katerem so bili nazoči gg.: Praprotnik, Tomšič, Stegnar, Močnik, Gerkman, Čenčič in Lapanje. Na dnevnem redu je bila volitev predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in knjižničarja! G. Praprotnik se odločno izrazi, da ne prevzame več predsedništva. Kljub temu so ga še vsi enoglasno volili. Ker se je pa zopet odpovedal, volil se je za novega predsednika g. Stegnar; za podpredsednika g. Tomšič, za tajnika in blagajnika g. Močnik, za knjižničarja g. Gerkman, Pogovarjalo se je potem o prihodnjem društvenem delovanju. Na predlog g. Lapanja se je izrekla ustna zahvala g. Praprotniku za njegovo dosedanje delovanje; ima pa se mu tudi enaka pismena zahvala izročiti za njegov mnogoleten trud na prid slovenskega šolstva. Zastran marljivega delovanja tega društva v prihodnje pa imamo najboljšo nado, ker je od novega predsednika z njegovimi izvrstnimi zmožnostmi tudi novega in krepkega delovanja pričakovati.

(Zastopanje narodnih učiteljev) v štajerskem deželnem šolskem svetu. Spomladi 1875. neha gletna opravilna doba našega deželnega šolskega sveta. Imenovali se bodo novi udje. Zastopnike učiteljstva imenuje po predlogu učnega ministra cesar sam. Zdaj nema narodno učiteljstvo v njem svojega zastopnika. Zavoljo tega je bil Petz-ov predlog v zadnji dež. učiteljski skupščini, da se pri tem imenovanju tudi na narodno učiteljstvo ozira na pravem mestu. Gospod Petz-ov predlog je še dalje segal, namreč na to, da naj bi se slavna vada pri novem pretresovanju šolske postave o nadzorstvu za to potrudila, da bi štajersko učitelj-

stvo v deželnem šolskim svetu imelo dvoje zastopnikov, enega izmed nemškega in enega izmed slovenskega učiteljstva. Tudi ta predlog je bil sprejet. Dobro!

(Zarad imenovanja učiteljev) bode štajerski deželni zbor še le prihodnje leto postavlo sklepal. — Čuli smo iz poslanskih krogov, da bode deželni odbor predlagal tak načert, po katerem se bodo razne šolske gosposke v deželi pravico imenovanja mej seboj razdelile. Deželni šolski svet naj bi po tem načertu vse nadučitelje, krajni šolski sveti vse učitelje na enorazrednih šolah, vse druge učitelje (podučitelje itd) naj bi pa okrajni šolski svet imenoval.

(Stalna razstava) učnih pomočkov za narodne in meščanske šole se je te dni na Dunaji odperla. Obsega prav mnogo učil v 6 sobah.

(Nemščina po koroških šolah.) Deželna učiteljska skupščina v Celovci je zastran nemščine sprejela sledeče predloge: 1.) Na onih šolah, kjer je po priliki polovica nemških, polovica po slovenskih otrok, naj se v obeh jezikih podučuje, vendar se ima posebno na nemščino ozirati. 2.) Na onih šolah, kjer je samo $\frac{1}{3}$ nemških otrok, je slovenščina učni jezik, vendar se mora nemščina v 2., 3. in 4. šolskem letu tako pridno gojiti, da se v 5. šolskem letu uže kot učni jezik rabiti more. 3.) V slovenskih šolah naj bo slovenščina učni jezik, vendar se ima z nemščino uže v 2. šolskem letu pričeti, v 6. letu pa mora biti nemščina uže učni jezik. 4.) Na teh šolah se rabijo na spodnji stopinji slovenske knjige, na srednji stopinji slovensko-nemške, in na zgornji stopinji samo nemške knjige, in sicer dokler vlada boljših knjig ne izda: slovensko-nemški abecednik, prva in druga nemška slovnica in nemški „Lesebuch für Volksschulen.“ — Te določbe imajo pač le na nemščino ozir; da se otroci le v nemščini dobro izurijo, naj slovenščina in drugi predmetje pri tem tudi terpe — to deželni skupščini nej bilo mar, da se le slovenska deca pridno germanizirajo.

(Na Kranjskem) je okoli 40 učiteljskih služeb praznih.

(V Gorici) bodo učiteljske preskušnje 12. t. m.

(V Kamniku) bodo 2razredno dekljsko šolo na 3 razrede razširili.

(Vabilo.)

Učiteljsko društvo za okraje Kozje, Sevnica in Brežice bode imelo 12. novembra t. l. v Rajhenburgu shod. Na dnevnem redu bode: —

- 1) Poročanje zapisnikov od 6 avg. in 22. oktobra. —
- 2) Poročilo o delovanju društvenem v pretečenem letu. —
- 3) Poročilo blagajnika. —
- 4) Volitev novega odbora.
- 5) Poročilo delegata o zborovanju „Lehrerbunda“ v Ljubnem. —
- 6) Poročilo odposlanca o II. skupščini hrvatskih učiteljev v Petrinji.
- 7) Posamezni nasveti. —
- 8) Določba, kdaj in kje se bode prihodnjokrat zborovalo. —

K temu shodu uljudno vabi

Odbor.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Kranjskem: Učiteljska služba na Trati (okr. kranjski) s 400 gl. in stan do 26. novembra. Učiteljska služba v Voklemi (kranjski okraj) s 400 gl. in stan. do 7. novembra. Učiteljska služba v Sodražici s 400 gl. in stan.

Na Štajerskem: Služba učitelja ali učiteljice, mogoče podučitelja ali podučiteljice na dekljski šoli v Mariboru z 800 oziroma s 640 (480) fl. do 15. nov. Učiteljska služba v sv. Lenartu s 600 gl. plače. Podučiteljska služba v Mariji Puščavi s 440 (330) gl. Nadučiteljska služba v Ponkvi (Ponigl) s 600 in stan. do 20. nov. na kr. š. svet. Učiteljska služba v Jurkloštru (Gairach, laški okraj) s 600 in stan. do 15. nov. na kr. š. svet. Služba učitelja ali učiteljice ali podučitelja pri sv. Magdaleni v Mariboru s 700, oziroma 560 (420) do 15. nov.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — Tisek „Narodne tiskarne“ v Mariboru.